

TAG UWCH – **NEWYDD**

1300N30-1

S18-1300N30-1

MATHEMATEG – U2 uned 3
MATHEMATEG BUR B

DYDD MERCHER, 6 MEHEFIN 2018 – BORE

2 awr 30 munud

DEUNYDDIAU YCHWANEGOL

Yn ogystal â'r papur arholiad hwn, bydd angen:

- llyfryn ateb 16 tudalen CBAC (pinc);
- Llyfryn Fformiwlâu;
- cyfrifiannell.

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Defnyddiwch inc neu feiro du. Peidiwch â defnyddio pensil na beiro gel. Peidiwch â defnyddio hylif cywiro.

Atebwch **bob** cwestiwn.

Ysgrifennwch eich atebion yn y llyfryn ateb sy'n cael ei roi i chi, gan ddilyn y cyfarwyddiadau ar dudalen flaen y llyfryn ateb.

Defnyddiwch ddwy ochr y papur. Ysgrifennwch o fewn rhannau gwyn y llyfryn yn unig.

Ysgrifennwch rif y cwestiwn yn y ddau flwch yn yr ymyl chwith ar ddechrau pob ateb, e.e.

0	1
---	---

.

Gadewch o leiaf ddwy linell yn wag rhwng pob ateb.

Rhaid dangos gwaith cyfrifo digonol er mwyn egluro'r dull **mathemategol** sy'n cael ei ddefnyddio.

Os nad yw'r lefel o fanwl gywirdeb yn cael ei nodi yn y cwestiwn, dylech chi dalgrynnu atebion yn briodol.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Mae nifer y marciau wedi'i nodi mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.

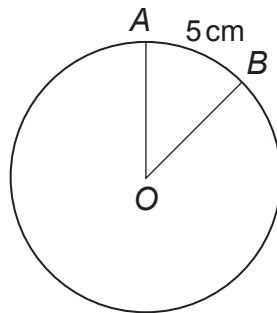
Cofiwch fod angen Cymraeg da a chyflwyniad trefnus yn eich atebion.

Nodyn atgoffa: Rhaid dangos gwaith cyfrifo digonol er mwyn egluro'r dull **mathemategol** sy'n cael ei ddefnyddio.

0 1 Datrysych yr hafaliad

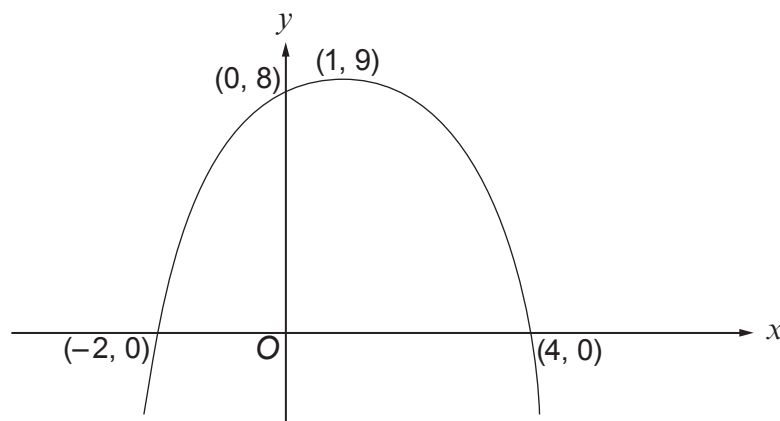
$$|2x + 1| = 3|x - 2|. \quad [4]$$

0 2 Mae'r diagram isod yn dangos cylch, canol O , radiws 4 cm. Mae'r pwyntiau A a B ar y cylchyn fel bod yr arc AB yn 5 cm.

- a) Cyfrifwch yr ongl sy'n cael ei chynnal yn O gan yr arc AB . [2]
- b) Darganfyddwch arwynebedd y sector OAB . [2]

0 3 Mae'r diagram isod yn dangos braslun o graff $y = f(x)$. Mae'r graff yn mynd trwy'r pwyntiau $(-2, 0)$, $(0, 8)$, $(4, 0)$ ac mae ganddo uchafbwynt (pwynt magsimwm) yn $(1, 9)$.

- a) Brasluniwch graff $y = 2f(x + 3)$. Dangoswch gyfesurynnau'r pwynt arhosol a'r pwyntiau lle mae'r graff yn croesi'r echelin- x . [3]
- b) Brasluniwch graff $y = 5 - f(x)$. Dangoswch gyfesurynnau'r pwynt arhosol a'r pwynt lle mae'r graff yn croesi'r echelin- y . [3]

0 4 Datrysych yr hafaliad

$$2\tan^2\theta + 2\tan\theta - \sec^2\theta = 2,$$

ar gyfer gwerthoedd θ rhwng 0° a 360° . [5]

0 5 a) Dangoswch fod

$$\frac{3x}{(x-1)(x-4)^2} \equiv \frac{A}{(x-1)} + \frac{B}{(x-4)} + \frac{C}{(x-4)^2},$$

lle mae A , B ac C yn gysonion i'w darganfod. [3]

b) Enrhifwch $\int_5^7 \frac{3x}{(x-1)(x-4)^2} dx$, gan roi eich ateb yn gywir i 3 lle degol. [5]

0 6

Ysgrifennwch y tri therm cyntaf yn ehangiad binomaidd $(1-4x)^{-\frac{1}{2}}$ mewn pwerau esgynnol (*ascending*) o x . Nodwch ar gyfer pa amrediad o werthoedd x mae'r ehangiad yn ddilys (*valid*). Drwy ysgrifennu $x = \frac{1}{13}$ yn eich ehangiad, darganfyddwch fras werth ar gyfer $\sqrt{13}$ yn y ffurf $\frac{a}{b}$, lle mae a , b yn gyfanrifau. [5]

0 7

Defnyddiwch frasamcanion ongl fach i ddarganfod gwreiddyn negatif bach yr hafaliad

$$\sin x + \cos x = 0.5. \quad [3]$$

0 8

Darganfyddwch saith rhif sydd mewn dilyniant rhifyddol fel bod y term olaf yn 71 a swm yr holl rifau yw 329. [5]

0 9

a) Esboniwch pam mae swm i anfeidredd cyfres geometrig â'r gymhareb gyffredin r dim ond yn cydgyfeirio (*converges*) pan mae $|r| < 1$. [1]

b) Term cyntaf dilyniant geometrig V yw 2 a'i gymhareb gyffredin yw r . Mae dilyniant arall W yn cael ei ffurfio drwy sgwario pob term yn V . Dangoswch fod W hefyd yn ddilyniant geometrig. O wybod bod swm W i anfeidredd 3 gwaith cymaint â swm V i anfeidredd, darganfyddwch werth r . [6]

c) Ar ddechrau pob blwyddyn, mae dyn yn buddsoddi £5000 mewn cyfrif cynilo sy'n ennill adlog ar y gyfradd 3% y flwyddyn. Mae'r llog yn cael ei ychwanegu ar ddiwedd pob blwyddyn. Darganfyddwch gyfanswm ei gynilion ar ddiwedd yr 20fed flwyddyn yn gywir i'r bunt agosaf. [3]

TROWCH Y DUDALEN

1 0 Mae hafaliad cromlin C wedi'i roi gan yr hafaliadau paramedrig

$$x = \cos 2\theta, \quad y = \cos \theta.$$

- a) Darganfyddwch hafaliad Cartesaidd C . [2]
- b) Dangoswch fod y llinell $x - y + 1 = 0$ yn cwrdd ag C yn y pwynt P , lle mae $\theta = \frac{\pi}{3}$, ac yn y pwynt Q , lle mae $\theta = \frac{\pi}{2}$. Ysgrifennwch gyfesurynnau P a Q . [5]
- c) Darganfyddwch hafaliadau'r tangiadau i C yn P a Q . Ysgrifennwch gyfesurynnau pwynt croestoriad y ddau dangiad. [7]

1 1 Ar gyfer pob rhif real x fel bod $0 \leq x \leq \frac{\pi}{2}$, profwch drwy wrthddywediad fod

$$\sin x + \cos x \geq 1. \quad [4]$$

1 2 a) O wybod bod f yn ffwythiant,

- i) nodwch yr amod (*condition*) er mwyn i f^{-1} fodoli (*exist*),
 ii) darganfyddwch $ff^{-1}(x)$. [2]

b) Mae'r ffwythiannau g a h , wedi'u rhoi gan

$$g(x) = x^2 - 1,$$

$$h(x) = e^x + 1.$$

- i) Awgrymwch barth ar gyfer g fel bod g^{-1} yn bodoli.
 ii) O wybod mai parth h yw $(-\infty, \infty)$, darganfyddwch fynegiad ar gyfer $h^{-1}(x)$ a brasluniwch, gan ddefnyddio yr un echelinau, graffiau $h(x)$ a $h^{-1}(x)$. Dangoswch yn glir yr asymptotau a'r pwyntiau lle mae'r graffiau'n croesi'r echelinau cyfesurynnol.
 iii) Darganfyddwch fynegiad ar gyfer $gh(x)$ ar ei ffurf symlaf. [8]

1 3 a) Mynegwch $8\sin\theta - 15\cos\theta$ yn y ffurf $R\sin(\theta - \alpha)$, lle mae R a α yn gysonion gydag $R > 0$ a $0^\circ < \alpha < 90^\circ$. [3]

b) Darganfyddwch holl werthoedd θ yn yr amrediad $0^\circ < \theta < 360^\circ$ sy'n bodloni

$$8\sin\theta - 15\cos\theta - 7 = 0. \quad [3]$$

c) Darganfyddwch werth mwyaf a gwerth lleiaf y mynegiad

$$\frac{1}{8\sin\theta - 15\cos\theta + 23}. \quad [2]$$

1 4 Enrhifwch

a) $\int_1^2 x^3 \ln x \, dx$. [6]

b) $\int_0^1 \frac{2+x}{\sqrt{4-x^2}} \, dx$. [6]

1 5 Mae'r newidyn y yn bodloni'r hafaliad differol

$$2 \frac{dy}{dx} = 5 - 2y, \quad \text{lle mae } x \geq 0.$$

O wybod bod $y = 1$ pan mae $x = 0$, darganfyddwch fynegiad ar gyfer y yn nhermau x . [5]

1 6 a) Differwch y ffwythiannau canlynol mewn perthynas ag x , gan symleiddio eich ateb pan mae hyn yn bosibl.

i) $e^{3 \tan x}$,

ii) $\frac{\sin 2x}{x^2}$. [5]

b) Mae ffwythiant wedi'i ddiffinio'n ymhlwg (*implicitly*) gan

$$3x^2y + y^2 - 5x = 5.$$

Darganfyddwch hafaliad y normal yn y pwynt (1, 2). [6]

1 7 Trwy luniadu graffiau addas, dangoswch fod gan $x - 1 = \cos x$ un gwreiddyn yn unig. Gan ddechrau gydag $x_0 = 1$, defnyddiwch y dull Newton-Raphson i ddarganfod gwerth y gwreiddyn hwn yn gywir i ddau le degol. [6]

DIWEDD Y PAPUR

TUDALEN WAG

TUDALEN WAG